

58. System konsultacji społecznych

Zastosowanie

Gmina, powiat

Przesłanki i cel stosowania

Podjęcie akceptowalnych społecznie decyzji przez jednostkę samorządu terytorialnego dokonuje się poprzez wyprzedzające pozyskiwanie opinii o zakresie i charakterze przyjmowanych przez jst rozwiązań. Część z nich już zostało obwarowanych obligatoryjnymi konsultacjami społecznymi (np. sprawy z zakresu ochrony środowiska), będących warunkiem prawomocnego działania samorządu. Nowelizacja ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie wprowadza nowe kategorie spraw konsultowanych i podmiotów, z którymi współpracuje samorząd, wykonując swoje zadania ustawowe.

Rozszerzenie tej kategorii aktywności samorządu terytorialnego stanowi odzwierciedlenie tendencji do wprowadzania rozwiązań wiążących administrację publiczną, które zwiększają podmiotowość obywateli i organizacji obywatelskich. Wdrożenie narzędzia pn. System konsultacji społecznych jest więc z jednej strony spełnieniem rosnących oczekiwań normodawcy wobec jednostki samorządu terytorialnego, z drugiej zaś uregulowaniem tej części działań urzędu, które często i tak są w praktyce poddawane ocenie mieszkańców i konsultowane z nimi. Ważnym czynnikiem przyjęcia Systemu konsultacji społecznych będzie zminimalizowanie sytuacji podejmowania *post factum* protestów wobec decyzji jednostki samorządu terytorialnego, które do tej pory nie były konsultowane lub wnioski o konsultacje ze strony organizacji społecznych pojawiały się w końcowym etapie przygotowywania decyzji lub już w trakcie realizacji tej decyzji.

Nadrzędnym celem wdrożenia narzędzia pn. System konsultacji społecznych jest poprawienie relacji mieszkańców i organizacji obywatelskich z urzędem w zakresie uzgadniania istotnych społecznie spraw i rozwiązań. Efektem i celem tego narzędzia powinno być jednocześnie minimalizowanie występowania potencjalnych błędów przy podejmowaniu decyzji przez administrację samorządową.

Korzyści i koszty

W wymiarze organizacyjnym urzędu wdrożenie narzędzia pn. System konsultacji społecznych będzie usprawniało podejmowanie decyzji i ich uzgadnianie między komórkami organizacyjnymi urzędu dzięki wskazaniu na jakim etapie i w jakim zakresie określone rozwiązanie (np. decyzja, akt prawa miejscowego) powinny być poddane konsultacjom społecznym. Istotne będzie również wskazanie wzajemnych relacji między nowymi kategoriami spraw poddawanych konsultacjom społecznym w stosunku do tych, których już takie konsultacje, często bardzo precyzyjnie określone w innych aktach prawnych, dotyczą i są stosowane.

Zastosowanie mechanizmów konsultacyjnych włączy w przygotowanie części decyzji i rozwiązań większą liczbę pracowników urzędu, podnosząc ich wiedzę o istotnych dla urzędu sprawach.

Poddanie przez jednostkę samorządu terytorialnego decyzji oraz rozwiązań ocenie i konsultacjom społecznym usprawni także proces przepływu informacji wewnątrz samego urzędu, ale także w relacji urząd – mieszkańcy, zwiększając poziom partycypacji społecznej w danej jednostce samorządu terytorialnego.

Wyprzedzające konsultowanie części decyzji powinno również zapobiec sytuacjom dokonywania korekt w trakcie wdrażania pewnych rozwiązań (np. w czasie realizacji inwestycji), co przyniesie wymierne oszczędności w harmonogramie czasowym realizacji tych rozwiązań i poniesionych wydatków.

Zwiększenie partycypacji mieszkańców w podejmowaniu decyzji przez jednostkę samorządu terytorialnego stanowić będzie istotny element edukacji społecznej i tworzenia dobrych relacji urzędu z mieszkańcami, a jednocześnie ograniczy nieuzasadnione protesty, bazujące na braku wiedzy mieszkańców.

Mieszkańcy uczestniczący w procesach konsultacyjnych będą mieć faktyczny wpływ na zakres i charakter udostępnionych im informacji, stanowiących podstawę do podejmowania decyzji przez jst, co będzie również korzystne dla pracowników urzędu, dla których system konsultacji będzie dodatkowym źródłem wiedzy o problemach i ich postrzeganiu przez klientów urzędu.

Skutecznie wdrażany i koordynowany przez urząd System konsultacji społecznych powinien stać się również sposobem na dobrą promocję pracy jst oraz wybranych rozwiązań, poddawanych ocenie społecznej. Dla części spraw wydarzenia związane z Systemem konsultacji społecznych mogą być pomocne w ich promocji – np. inwestycje jako realizacja oczekiwań mieszkańców.

Budowanie klimatu zaufania i partnerstwa wśród mieszkańców jednostki samorządu terytorialnego i pracowników samorządowych będzie wpływało na pozytywne postrzeganie

danej administracji samorządowej w relacjach wewnętrznych i na zewnątrz. Długofalowo powinno to odnieść pozytywny efekt dla rozwoju społeczno – gospodarczego jednostki samorządu terytorialnego.

System konsultacji społecznych jest tym narzędziem, którego wdrożenie jest możliwe przy stosunkowo niskim nakładzie finansowym wprost na organizację stanowiska pracy, ponieważ możliwe jest wykorzystanie istniejących miejsc pracy i ewentualne określenie nowych zakresów czynności pracowników. Istotą wdrożenia narzędzia pn. System konsultacji społecznych jest raczej strona formalna i dobra obsługa prawna, w szczególności w początkowym okresie stosowania tego narzędzia.

Od strony technicznej konieczne jest zapewnienie dostępu do sprzętu komputerowego, możliwości kopiowania materiałów (ankiety, kwestionariusze ocen) pozwalającego na przygotowanie i przesyłanie komunikatów i informacji. Stosowanie narzędzia pn. System konsultacji społecznych będzie wymagało ponoszenia kosztów na przygotowywanie materiałów i ich wysyłkę (dystrybucję), organizację spotkań i warsztatów konsultacyjnych oraz opracowywanie wyników konsultacji i monitorowanie ich ewaluacji.

Zastosowanie narzędzia pn. System konsultacji społecznych daje szanse na:

- racjonalizację pracy w urzędzie oraz minimalizację kosztownych i czasochłonnych zmian w trakcie realizacji zadań;
- zwiększenie wiedzy wśród pracowników urzędu i mieszkańców jst o podejmowanych działaniach i rozwiązaniach;
- podnoszenie jakości obsługi mieszkańców przez urząd i budowanie pozytywnych relacji.

Zagrożeniami dla osiągnięcia efektów założonych w narzędziu pn. System konsultacji społecznych są:

- minimalizacja ilości lub charakteru spraw konsultowanych z mieszkańcami i ich organizacjami;
- wykorzystanie mechanizmu konsultacji społecznych do działań blokujących inicjatywę samorządu;
- skupienie się na formalnej stronie spełnienia minimalnych wymagań System konsultacji społecznych bez modyfikacji rozwiązań (uzasadnionych merytorycznie) zgodnie z oczekiwaniami społecznymi.

Procedura i harmonogram wdrożenia

Szczegółowe elementy procedury	Rezultat	Tygodnie												Szacunkowy nakład pracy w osobodniach			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	JST	Ekspert		
		1	Przygotowanie materiałów i omówienie zakresu tematycznego warsztatów dotyczących oceny dotychczas stosowanych rozwiązań oraz nowelizacji prawa w zakresie konsultowania.	X													
2	Dyskusja i warsztaty w gronie kadry kierowniczej urzędu i władz jst na temat dotychczas stosowanych rozwiązań i nowelizacji prawa w zakresie konsultowania. Zebranie uwag i propozycji zmian z warsztatów przez eksperta. Wstępne propozycje kierunków zmian wymaganych prawem i przydatnych w pracy jst. Zgłaszanie powyższych uwag do wytypowanej wewnątrz urzędu osoby.		X	X											8	1	
3	Zgłaszanie przez kadrę kierowniczą urzędu i władze jst propozycji zmian w stosunku do dotychczas stosowanych rozwiązań i wprowadzenia konkretnych zapisów do projektu regulacji wewnętrznej jst (aktu prawa miejscowego). Zgłaszanie powyższych uwag do wytypowanej wewnątrz urzędu osoby.			X	X										5	-	
4	Opracowanie raportu z warsztatów. Rekomendacja kolejnych działań. Konsultowanie z ekspertem uwag zgłaszanych przez kadrę urzędu. Opracowanie zestawienia propozycji i zapisów rozwiązań systemu konsultacji społecznych. Konsultacja z ekspertem.				X										3	1	

Podniesienie jakości działania urzędów i usług dla mieszkańców poprzez wdrożenie zaktualizowanej Metody PRI w gminach i powiatach

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Szczegółowe elementy procedury	Rezultat	Tygodnie												Szacunkowy nakład pracy w osobodniach			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	JST	Ekspert		
5	Warsztaty podsumowujące etap zgłaszania propozycji i zapisów do projektu regulacji wewnętrznej (aktu prawa miejscowego). Dyskusja na temat skutków ich zastosowania. Omówienie rodzaju niezbędnych do prowadzenia konsultacji społecznych załączników, formularzy i ankiet. Zgłaszanie propozycji trybu prowadzenia konsultacji, ich charakteru oraz sposobu ich określenia w projekcie regulacji wewnętrznej. Omówienie propozycji ogłaszania konsultacji i zapraszania mieszkańców do udziału w konsultacjach. Omówienie założeń procedury (regulaminu) konsultacji społecznych. Zgłaszanie powyższych uwag do wytypowanej wewnątrz urzędu osoby.	Zbiorcze zestawienie uwag na temat: - propozycji i zapisów projektu regulacji wewnętrznej; - niezbędnych do konsultacji społecznych załączników; - sposobie publikacji informacji o konsultacjach.				X	X									8	1
6	Konsultacje wewnątrz urzędu zbiorczego zestawienia uwag na temat wypracowany w pkt. 5. Zgłaszanie do wytypowanej wewnątrz urzędu osoby i propozycji do projektu regulacji wewnętrznej oraz procedury (regulaminu) konsultacji społecznych. Konsultacje z ekspertem rozwiązań systemu konsultacji społecznych. Ustalenie zasad konsultowania projektu regulacji z mieszkańcami i innymi podmiotami. Ustalenie w uzgodnieniu z ekspertem kręgu podmiotów przewidzianych do konsultowania ww. projektu.	Wzrost udziału kadry urzędu i pracowników w przygotowaniu projektu regulacji wewnętrznej oraz procedury (regulaminu) konsultacji społecznych.					X	X								8	1
7	Redakcja projektu regulacji wewnętrznej oraz procedury (regulaminu) konsultacji społecznych w konsultacji z ekspertem.	Projekt regulacji wewnętrznej oraz procedury konsultacji społecznych.						X	X							3	-
8	Poddanie projektu regulacji wewnętrznej oraz procedury konsultacji społecznych do konsultowania z podmiotami i organizacjami	Wzrost partycypacji społecznej w tworzeniu rozwiązań istotnych dla mieszkańców.							X	X	X					3	-
9	Zebranie uwag i wniosków organizacji do projektu regulacji wewnętrznej i procedury (regulaminu) konsultacji społecznych. Konsultacja z ekspertem ostatecznych zapisów.	Lista uwag i wniosków zgłoszonych przez organizacje.									X	X				2	0,5

Podniesienie jakości działania urzędów i usług dla mieszkańców poprzez wdrożenie zaktualizowanej Metody PRI w gminach i powiatach

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Szczegółowe elementy procedury		Rezultat	Tygodnie												Szacunkowy nakład pracy w osobodniach		
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	JST	Ekspert	
10	Opracowanie przez osobę odpowiedzialną za narzędzie w urzędzie wraz z radcą prawnym i w uzgodnieniu uwag eksperta ostatecznej wersji projektu regulacji wewnętrznej i procedury (regulaminu) konsultacji społecznych.	Projekt regulacji wewnętrznej i procedury (regulaminu) konsultacji społecznych.											X			2	-
11	Przekazanie projektu uchwały w sprawie systemu konsultacji społecznych, jako projektu organu wykonawczego, do procedowania przez radę gminy. Prace komisji rady gminy, przyjęcie uchwały przez radę gminy.	Uchwała rady gminy.											X	X		1	-
12	Warsztaty podsumowujące przyjęcie systemu konsultacji społecznych, omówienie rekomendacji dotyczących monitorowania jego funkcjonowania oraz sposobu ewaluacji. Omówienie praktycznego zastosowania uchwały oraz stosowania systemu konsultacji przez urząd.	Raport z warsztatów.													X	6	1
												Razem	50	6			